

Cyber-lobby sau noile metode de influenta Studiu de caz : dezbaterea asupra OGM

**de Thierry RAFFIN
Administrator Inf'OGM**

Cabinetul C4iFR anunta publicarea unui studiu platit¹, interesant in mod special datorita felului in care firme ce lucreaza in domeniul biotehnologiei utilizeaza prin intermediul unui site pe internet, tehnici de Perceptie a Managementului (pagina 2) pentru manipularea opiniei publice in problema OGM (Organismelor Modificate Genetic), sub forma unei informatii "neutre".

Cazul "dezbaterii" asupra OGM este abordat de acest cabinet de cercetare ca si unul emblematic pentru fel in care firmele folosesc noile perspective ale mijloacelor de informare electronice pentru a-si integra in politica de comunicare strategii de influenta foarte agresive in domeniul informational.

Studiul pleaca de la urmatoarea constatare : "Internetul este un mijloc de comunicare performant" insa "punerea in functiune a unui site nu ajunge pentru a avea eficienta daca mesajul difuzat nu este adaptat auditoriului". Intrebarea pusa este prin urmare : "Cum putem utiliza un astfel de support pentru prezentarea unui subiect, cu atat mai mult cu cat propunerea este la fel de polemizata ca si ideea utilizarii OGM-urilor in viata cotidiana?".

Analiza C4iFR, realizata in perioada octombrie 2002, se bazeaza pe descifrarea constructiei si a continutului site-ului www.ogm-debats.com al asociatiei DEBA (Dezbateri si Schimburi pe tema Biotehnologiei in Agricultura)². Asociatia DEBA a fost constituita la initiativa a 5 firme dominante in sectorul biotehnologiilor (BASF Agricultural Products, Bayer Crop Science, Dow AgroSciences, Dupont-Pioneer Semences, Monsanto et Syngenta), avand obiectivul de a constitui un spatiu pentru schimb si discutii, care sa permita avansarea dezbaterii asupra OGM-urilor³.

Pentru a indeplini misiunea de manipulare a opiniei publice, prezentarea faptelor de pe site trebuie sa indeplineasca 2 obiective prioritare :

- atragerea publicului tinta spre ascultarea mesajului, gratie unui discurs atractiv, credibil si neutru ;
- odata publicul atras, urmatorul pas este acela de a dezamorsa eventualele critici, anticipandu-le si eliminand punctele sensibile ale dezbaterii.

Perceptia Managementului

Perceptia Managementului (PM) constituie un ansamblu de mecanisme psihologice dezvoltate initial de catre Departamentul de Stat al Apararii din SUA (DoD) si mai apoi adaptat zonelor de conflict economic, pentru a pune in practica strategii de influenta pentru modificarea favorabila a felului in care indivizii se raporteaza la lume si la mediul lor. Dupa cum arata studiul, "aceste strategii de influenta a PM sunt distilate intr-o masa de informatii reale, ceea ce face ca aceste operatiuni de influenta sa fie dificil de identificat ca atare. De aceea, aceasta tehnica de influenta ramane una dintre cele mai pertinente in societatile dezvoltate in care populatia are acces la informatie" (pagina 10).

Lansarea unei dezbatere "neutre"...

Pentru a atrage pasionatii de internet, site-ul DEBA prezinta in mod strategic o arhitectura clasica a site-urilor de informare institutionala, inasa avand culori verzi ca si site-urile "ecologiste" (gen Greenpeace sau Friends of the Earth), insotit de imagini si un design animat, permitand interactiunea intre vizitatori, evitand totodata "stralucirea" numeroaselor situri corporatiste (site-uri de comunicare a marilor intreprinderi) si culorile "agresive" ale site-urilor contestatare.

Pentru a-si sustine credibilitatea si neutralitatea sa aparenta, operatiune delicata tinand cont de de indentitatea firmelor initiatoare, site-ul DEBA se inconjoara de un ansamblu de site-uri de notorietate numite "partenere" (www.ogm.org ; www.bio-scope.org ; www.abeurope.info); afiseaza de asemenea o "retea de competente recunoscute" sprijinindu-se pe referinte ale unor organismelor oficiale sau actori care activeaza in domeniul biotehnologiei (Comisia pe probleme Biomoleculare, Comisia pe probleme Genetice, Comitetul Tehnic Permanent al Selectiei Plantelor Cultivate, Agentia Franceza de Securitate Sanitara a Alimentelor, INRA – statiune de cercetare, UNESCO, Comisia Europeana, IPSOS ...).

In ciuda partinirii pro-OMG a fondatorilor sitului DEBA, creatorii acestuia pretind neutralitatea continutului sau prin punerea in scena a unei pseudo-dezbateri. Astfel, pe pagina de intampinare a site-ului, cuvantul "dezbateri" este folosit in mod excesiv (vizitatorii vor remarca aparitia acestuia de nu mai putin de 8 ori) iar doua marturii aparent opuse⁴ pe tema OMG ocupa spatiul in care se ilustreaza tematica dezbaterii.

O data descrise obiectivele, studiul C4iFR arata felul in care site-ul cauta sa "incadreze informatia prezentata" in spiritul dezbaterii, adoptand un demers ofensiv ce vizeaza in acelasi timp sa "inlature criticile" opozantilor si sa "ofere informatii", ascunzand cu grija obiectivele reale ale initiatorilor site-ului. Prima masura de la prezentarea site-ului⁵ vizeaza descalificarea anticipata a tuturor criticilor care puneau la indoiala afirmarea neutralitatii si a dorintei de dezbateri afisate. Asa cum o arata studiul C4iFR, "site-ul dicteaza in mod clar 'buna' conduita pe care vizitatorii sunt indrumati sa o respecte". Pentru a controla dinamica pseudo-dezbaterii, site-ul defineste in mod unilateral regulile jocului, fixand in special sensurile cuvintelor, pe care le cuprinde intr-un glosar. Obiectivul este acela de a "dedramatiza" termenii care au tendinta sa "provoace ingrijorari". De exemplu, transgeneza este asimilata tehnicilor agricole traditionale (selectie naturala, incrucisari ...), biotehnologia fiind prezentata ca si tehnologie ce dateaza de la inceputul umanitatii... Studiul C4iFR concluzioneaza in acest punct : "creatorii acestui site doresc sa inlature granitele dintre sisteme, pentru ca publicul sa nu mai distinga tehnicile transgenice de cele traditionale" (pagina 30). O alta tehnica de manipulare a perceptiei : "dificultatile economice, umanitare, sanitare ... tarile din lumea a treia sunt factori vii ai sistemelor, exploatabili de catre creatorii acestui site de PM" (pagina 31).

... diabolizarea opozantilor

In aceasta strategie de informare, site-ul DEBA nu se multumeste numai sa delimiteze si sa controleze punctele fierbinti ale polemicii dar tinde " sa simplifice faptele, sa scurteze logica epica a consecintelor, sa schimbe cauzele si consecintele" (pagina 33). In final, printr-un joc trunchiat de intrebari/raspunsuri care balanseaza informatia, scopul manipularii este de fapt promovarea ideii ca in spatele dezbaterii exista UN adevar asupra OMG-urilor pe care l-ar detine creatorii site-ului. Si astfel este manifestata de fapt o desconsiderare a dezbaterii, ce consta in invalidarea interogatoriilor opozantilor ca si simple subtilitati fara valoare si fara fundament. Asadar, in cadrul discutiei dezvoltarii OMG-urilor pentru beneficiul tarilor in curs de dezvoltare, critica opozantilor este descrisa ca si "concluzii asupra unor riscuri ipotetice" (pagina 42-43). In mod progresiv, dorinta de dezbatere afisata la intrarea pe site este dezminata de ansamblul discursului din celelalte pagini ale site-ului, care cauta sa "discrediteze si sa diabolizeze pentru a diviza" (pagina 47). In final apare o dualitate de termeni pe care cabinetul C4iFR le rezuma in tabelul urmator :

Anti-OMG	Pro-OMG
Militanti	Oameni de stiinta
Vocatie	Ratiune
Actiune	Reflexie
Urban	Rural
Igiena necorespunzatoare	Igiena corespunzatoare
Viata	Viata
Intoarcere la trecut	Deschidere asupra viitorului
Rau	Bine

Caracterul "manipulator" al site-ului DEBA este remarcat de asemenea prin alegerea publicului privilegiat (medici, studenti, tineri), care se regaseste pe site in spatii cu continut specific acestuia. Astfel, pentru studentii la colegii, site-ul ii ajuta sa isi pregateasca lucrari pentru cursuri, propunandu-le fise si documente gata redactate ; "jurnalul institutorilor si a profesorilor de scoala", ia in considerare dificultatea in care se regasesc acesti profesori in a-si pregati cursurile, cu riscul de a perverti perceptia actorilor : astfel, intr-una dintre aceste fise pedagogice, cei care sunt anti-OMG sunt prezentati ca si "opozanti" (termen negativ) iau cei care sunt pro-OMG sunt numiti "aparatori" (termen pozitiv). Anumite intrebari pentru elevi sunt in mod evident "orientate", vizand promovarea beneficiilor dezvoltarii biotehnologiei.

In concluzia studiului sau, cabinetul C4iFR arata faptul ca site-ul a evoluat in continut de la crearea sa, insa aceste evolutii arata o constanta in intentia de Perceptie a Managementului.

NOTE

1, "Cyber-lobby sau noile metode de influenta. Studiu de caz : dezbaterea asupra OMG" ("Cyberlobbying ou les nouvelles logiques d'influence. Etude de cas : le débat sur les OGM"), dosar de analiza nr. 201, 80 pagini.

Acest studiu se adreseaza cu prioritate departamentelor de marketing si comunicare a intreprinderilor care pot fi astazi destabilizate prin demersuri informationale ce pot aduce atingere intereselor lor vitale. Inf'OGM a obtinut acordului cabinetului C4iFR pentru a publica aceasta sinteza. Aceasta va permite cetatenilor sa isi formeze o opinie prin prezentarea unui anumit numar de fapte ce determina mai degraba pe fiecare sa isi puna intrebari decat sa se ancoreze in prezentari linistitoare.

2, Inf'OGM n°33, www.infogm.org/article.php3?id_article=667

3, www.debat-OGM.com se prezinta drept un site "de informare si de schimb, avand scopul de a oferi acces la date actualizate, de a raspunde intrebarelor legitime si de a organiza un dialog constructiv asupra plantelor transgenice" (extras de pe site). Trebuie oare, ca in fata unui asemenea proiect dotat cu mijloace financiare importante, sa concluzionam ca asociatiile independente de informare a cetatenilor, cum este Inf'OGM, nu mai au motiv de existenta?

4, Initial, un farmacist care evoca importantul "principiu al precautiei" in dezvoltarea OMG-urilor si un tanar student la studii economice, cu un discurs mai degraba agresiv impotriva celor "anti-OMG".

5, Asociatia DEBA invalideaza de la inceput pe site-ul sau toate criticile ce vizau sa califice drept 'manipulari ascunse' toate initiativele de difuzare a informatiei catre public. Intentia acestor tipuri de comportament este aceea de a trezi polemica, atat asupra formei cat si a continutului. Si de asemenea de impiedicare sau de intarziere a clarificarii dezbaterii. Constatam la nivelul nostru ca opozantii nu au criticat public site-ul DEBA. Dar acest studiu al cabinetului C4iFR releva obiectivul site-ului DEBA ca unul manipulator al opiniei publice decat ca si promotor al dezbaterii.

Dosar al asociatiei Inf'OGM

Centru de informare civica asupra OMG (Organismelor Modificate Genetic) – Franta

CONTACT :

Adresa : Inf'OGM - 2B, rue Jules Ferry - F-93100 Montreuil

Tel : +33 (0)1 48 51 65 40 - **Fax :** +33 (0)1 48 51 95 12

Mail : infogm@infogm.org

Web : www.infogm.org